

Nr 246.

Av herr **Norman m. fl.**, om viss ersättning utöver redan utbetald gottgörelse till byggmästaren Jean Johanson för vattenarbeten vid Dämmans fyrplats.

Enligt kontrakt av den 29 februari 1916 mellan kungl. lotsstyrelsen och byggmästaren Jean Johanson i Kalmar hade den sistnämnde åtagit sig utföra diverse vattenbyggnadsarbeten vid Dämmans fyrplats i Kalmar län för lotsstyrelsens räkning. På grund av inträffad prisstegring å alla förnödenheter, anhöll entreprenören i skrivelse av 16 december 1916, därtill uppmanad av dåvarande förste ingenjören vid kungl. lotsstyrelsen Folke Lundeberg, att lotsstyrelsen ville bidra med hälften av denna kostnadsökning utöver entreprenadsumman.

I skrivelse av den 29 december 1916 meddelade lotsstyrelsen, att, sedan ifrågasatt arbeten fullständigt avslutats, styrelsen efter förnyad framställning i ärendet ville taga frågan under ytterligare omprövning. Entreprenören bibringades då den uppfattningen, särskilt som lotsstyrelsens representant ansåg ökad ersättning fullt befogad, att en förnyad framställning efter arbetenas avslutande skulle vinna ett gynnsamt avgörande, och fullföljde lojalt sina åtaganden, ehuru de för honom medförde stora förluster och skuldsättning.

Sedan arbetena avslutats, ingick entreprenören i skrivelse den 9 december 1918 till kungl. lotsstyrelsen med förnyad anhållan om ersättning utöver entreprenadsumman, och beräknades denna ersättning av honom till 19,913 kronor 22 öre.

Efter det lotsstyrelsen anmodat fyringenjören F. Lundeberg, som på styrelsens uppdrag haft överinseendet över ifrågasatt arbetens utförande, att inkomma med yttrande, hade denne i till styrelsen avgivet memorial anført bland annat, att framställningen rimligen syntes böra tillmötesgå för åren 1917 och 1918, då däremot den ökade kostnaden för år 1916 syntes böra drabba entreprenören. Vidare borde ersättningen för ökade materialkostnader endast tillmötesgå i fråga om material, som genom statens ransoneringsingripande avsevärt fördyrats, nämligen bränn- och smörjoljor, och borde, på grund av gjorda beräkningar, entreprenören av lotsverkets medel gottgöras ett belopp av sammanlagt 15,697 kronor 6 öre.

I skrivelse till Konungen den 28 januari 1919 anförde lotsstyrelsen bland annat: »Det synes lotsstyrelsen sannolikt, att Johanson, som av förevarande krävande och riskfyllda arbete med fog hade bort kunna påräkna någon ekonomisk vinst, dock på grund av den stora sänkning av penningvärdet som ägt rum, särskilt under åren 1917 och 1918, icke kunnat bereda sig någon vinst härav.

Mot av fyringenjören Lundeberg gjord beräkning angående det belopp, som billigtvis synes böra till Johanson utbetalas, har lotsstyrelsen intet att erinra, och å de för arbetet i fråga anvisade medel återstår ännu odisponerat ett så pass stort belopp, att därav kan utgå, förutom ersättning för ännu ej utförda arbeten, jämväl det belopp, som enligt Lundebergs ovannämnda beräkning synes böra till Johanson utgå. Såsom framgår av Lundebergs utredning är det arbete vid Dämmans fyrplats, som Johanson jämlikt ifrågavarande kontrakt åtagit sig, nästan i sin helhet utfört och återstå därav nu arbeten till ett värde av allenast 785 kronor. Slutbesiktning har på grund av sistnämnda förhållande ännu ej kunnat äga rum, men genom rapporter från lotsstyrelsens kontrollant på platsen har arbetet befunnits vara utfört i sådan omfattning, att Johanson medgivits att av den kontraherade leveranssumman uppbära 99,131 kronor 7 öre. I detta belopp ingår jämväl den del av leveranssumman, som med tillämpning av § 5 i kontraktet innehållits, men numera blivit till Johanson utbetald.

Då formligt kontrakt rörande ifrågavarande arbete avslutats mellan lotsstyrelsen och Johanson, har lotsstyrelsen icke ansett sig berättigad att utan nådigt medgivande lämna Johanson annan ersättning för arbetet än den kontraktet föreskriver.

På grund härav och av vad ovan anförts får lotsstyrelsen i underdånighet hemställa, det Eders Kungl. Maj:t ville medgiva att till Johanson, utöver den ersättning honom jämlikt kontraktet tillkommer, måtte få på villkor, som lotsstyrelsen torde få bestämma, utbetalas ytterligare ett belopp av 15,697 kronor 6 öre att utgå av de för vattenarbetena vid Dämmans fyrplats anslagna medel.

Stockholm den 28 januari 1919.

Underdånigst

VILHELM LINDER.

KNUT CURMAN.

U. GRÖNWALL.

R. SÖDERHOLM,
föredragande.

Axel Hillfors.»

Över denna lotsstyrelsens hemställan hade statskontoret den 3 mars 1919 avgivet underdånigt utlåtande och därvid icke ansett sig kunna förorda bifall till den gjorda framställningen.

Sedermera hade entreprenören till Kungl. Maj:t ingivit en den 22 juli 1919 dagtecknad skrift i ärendet.

I skrivelse från kungl. sjöförsvarsdepartementet till lotsstyrelsen den 6 februari 1920 meddelades, att Kungl. Maj:t funnit framställningen icke till någon Kungl. Maj:ts åtgärd föranleda.

Entreprenören ingick sedermera till lotsstyrelsen med anhållan att få ersättningsfrågan avgjord genom skiljedom. Härpå svarade lotsstyrelsen i skrivelse av 10 oktober 1922, att, då Kungl. Maj:t lämnat lotsstyrelsens tidigare gjorda hemställan i ärendet utan bifall, styrelsen saknade anledning begära Kungl.

Maj:ts nådiga medgivande att till avgörande genom skiljedom hänskjuta frågan om ersättning utöver kontraktets bestämmelser.

Sedan entreprenören i skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 februari 1923 förnyat sin hemställan om skiljedomsförfarande, och denna hemställan remitterats till lotsstyrelsen, yttrar denna i skrivelse av 6 mars 1923, att den såg sig »nödsakad hemställa, att Johansons nu gjorda underdåniga framställning ej må föranleda någon Eders Kungl. Maj:ts åtgärd».

I skrivelse från kungl. handelsdepartementet till lotsstyrelsen den 11 maj 1923, meddelades, att framställningen ej föranlett till någon vidare åtgärd.

Frågan ligger sålunda så till, att en entreprenör, som under svåra krisår, med betydande ekonomiska uppoffringar fullgjort ett fullgott arbete för statens räkning och därvid på grund av vad i saken förekommit varit i god tro att få sina förluster i någon mån ersatta, nu synes alldeles utestängd från denna möjlighet. Detta är också i viss mån beroende på, att, genom förbiseende eller okunnighet i hithörande fall från entreprenörens sida, klausul om skiljedomsförfarande ej kom att inryckas i kontraktet annat än för ett visst begränsat fall.

Enda utvägen för entreprenören att nu erhålla rättelse torde vara, om riksdagen ville besluta, att ersättning skall utgå.

Det är visserligen ostridigt, att någon som helst juridisk förpliktelse för kronan att utbetala ersättning icke föreligger. Däremot föreligga mycket starka billighetsskäl, vilket även lotsstyrelsen och dess representant framhållit. Att märka är också, dels att viss fördyring åstadkommits genom statliga åtgärder, dels att av riksdagen anslagna medel för ifrågavarande arbete även räcka till utbetalande av den ersättning lotsstyrelsen föreslagit.

Det belopp, varmed entreprenören borde ersättas, torde billigtvis vara det av lotsstyrelsen föreslagna eller 15,697 kronor 6 öre jämte ränta härå från 28 januari 1919. Handlingarna i ärendet skola överlämnas till vederbörande utskott.

Enligt vad upplyses i årets statsverksproposition, 10:e huvudtiteln sid 46, har å det av riksdagen beviljade anslaget för ifrågavarande arbete, 160 tusen kronor, uppstått ett överskott av 24,064 kronor 33 öre.

På grund av vad vi här anført hemställes,

att riksdagen ville besluta, att till byggmästaren Jean Johanson i Kalmar må utbetalas 15,697 kronor 6 öre jämte ränta från 28 januari 1919, såsom ersättning utöver redan utbetalad för vattenarbeten vid Dämmans fyrplats.

Stockholm den 21 januari 1924.

David Norman.

P. Valerius Olsson.

Carl Johanson,

Hörninge.

Emil Gustafson.

Karl Magnusson
i Kalmar.

